

HET OUDE GAAT VOORBIJ

Serie Kerst 2025

In het begin was het woord, het Woord was bij god en het woord was God. Het was in het begin bij God. In het woord was leven en het leven was het licht voor de mensen, Het licht schijnt in de duisternis en de duisternis heeft het niet in haar macht gekregen.

Zo begint Johannes zijn evangelie. En we zongen hier zojuist over. Woord lankmoedig en trouw. Fijner dan fijn goud en zoeter dan de zoetste honing. Ik zeg hij ga iets nieuws beginnen zongen we vervolgens. Alsof de schepping zich iedere dag, ieder jaar herhaald.

En dat doen we niet voor niets. Immers wij weten: woorden doen er toe. De woorden die mensen uitspreken laten zien waar mensen voor staan. Woorden helpen ons zicht te krijgen op onze waarden. En woorden helpen ons elkaar te bevragen. Waar wil jij voor staan? Welke waarden maken voor jou het leven waardevol? En met welke woorden wil jij dat duidelijk maken ?

Woorden doen er dus toe. Maar woorden hebben niet altijd voor iedereen dezelfde betekenis. Denk bijvoorbeeld aan het woord "democratie". Daar zitten zoveel lagen in. Daarin kunnen verschillende waarden zichtbaar worden. Binnen de democratie is het dus belangrijk elkaar te bevragen. "Waar wil jij echt voor staan?"

We sluiten een jaar af. Een jaar waarin het lelijke van deze wereld zichtbaar werd. We konden er niet omheen. Soedan, Gaza, Oekraïne. Maar ook dichterbij. Wellicht op je werk. Wellicht in je familie, kring van naasten. De gemeenschap waarin we participeren. Het was soms heel dichtbij. En wat wilden we dan graag staren op hoe het vroeger was. Vroeger was alles beter, maar dat was vroeger ook al zo. Zo lazen we 40 jaar geleden al op een Loesje poster. Oude leren zakken? Een oude mantel? Oude wijn? Of toch een nieuw kleed?

Afgelopen week is het kind opnieuw geboren. We vierden het in deze kerk. Bijvoorbeeld op kerstavond. Met al die lichtjes. Met prachtige zang. Met mooie woorden en kinderspel. Maar misschien nog wel meer op eerste kerstdag. Toen hier de deuren weer opengingen en velen aanschoven om hier samen te delen in muziek en dans, in spelen en knutselen. En in samen eten. Met meer dan 800 mensen. Zichtbaar werd het. Het licht scheen heel even voor hen die veel duisternis beleven.

Hoe kan dat eigenlijk. Waarom gebeurt dit allemaal in deze Dominicus?

Er is een document dat geldt als een soort ruggengraad van deze Dominicus. Wellicht kent u het. Wellicht zoekt u het eens op, op onze website. Het heet de structuurnota. Daarin lezen we onze bedoeling. Al meer dan 50 jaar lang. Waarom doen wij hier wat wij doen?

Ik citeer en leg uit.

Deze Dominicus is een zelfstandige, oecumenische kerkgemeenschap, geïnspireerd door de Christelijke traditie. Daarmee sluit zij aan bij de kerk van alle tijden en alle plaatsen en verbindt zij zich aan een traditie van eeuwen. Wie we als Gemeente zijn, wie we willen zijn, waar we voor staan en wat we wel of niet willen doen, is samengevat in de volgende uitgangspunten.

1. De Dominicus is een onafhankelijke Gemeente in de Christelijke traditie.

Wij vieren hier niet voor niets net als op veel plekken in de wereld en al eeuwen lang de tafel. Ook straks zullen wij dat opnieuw doen. Als een herhaling van eeuwen, maar steeds weer als een nieuw begin.

2. Hier komen mensen, die zoeken naar religieuze voeding en inspiratie op hun levensweg.

Daar wisselen we woorden voor uit. Wij vertellen elkaar verhalen. Op zondagen, maar ook door de weeks.

3. Er is ruimte om passief mee te maken of actief bij te dragen.

Niets moet. Er mag veel. Niet voor niets zijn hier vele vrijwilligers actief. Dit is echt een huis voor mensen.

4. De Gemeente ijkt haar handelen aan het principe: jong voor oud en oud voor jong, sterk voor zwak en zwak voor sterk, rijk voor arm en arm voor rijk en streeft in woord en daad naar een eerlijke en rechtvaardige wereld.

Dat komt tot uiting in ons solidariteitsfonds. In allerlei werkgroepen. Maar ook, voor wie wil, door wakes en wandelingen voor de menselijkheid, voor Gaza, voor het klimaat, voor de vrede.

5. *De tegendraadse zeggingskracht van de Bijbel houdt ons daarbij sterk.*
Tegendraads. Jawel. Wij heulen niet met foute machten. Wij durven vragen te stellen en meningen uit te wisselen. Ook als het schuurt. En waar het schuurt mag het soms ook knetteren.

6. *Bij uitstek is Jezus, als vernieuwende leermeester uit de Joodse traditie, inspiratiebron vanwege zijn bevrijdende mensgerichtheid.*

Hem achterna. We zingen dat niet voor niets. En we lazen vandaag ook zijn belangrijkste boodschap opgeschreven in het evangelie van Johannes. "Heb elkaar lief". "Aan jullie liefde voor elkaar zal iedereen zien dat jullie mijn leerlingen zijn." Hij heeft het ons voorgedaan.

7. *De Gemeente is een plek, waar tekst, muziek en rituelen in eigentijdse taal en expressie worden gecreëerd en uitgedragen.*

8. *De Gemeente gaat samenwerking en uitwisseling aan met andere geloofsgemeenschappen en groepen, binnen en buiten de Christelijke traditie.*

De Dominicus is geen eiland. Wij willen volop in verbinding zijn met andere zinzoekers, met andere lichtzoekers.

9. *De Gemeente wordt geleid en bestuurd vanuit de democratische principes.*

Ook daar zijn vrijwilligers voor nodig. Steeds opnieuw dapperen die durven besturen. Laten we daar elkaar ook bij helpen. Niemand mag alleen staan. Niemand staat er alleen voor. Laten we in die gelaagdheid elkaar blijven bevragen: "waar wil jij voor staan?"

De vraag was waarom doen we dit? Waarom die woorden? Waarom die lichtjes? Waarom die mooie muziek? Wellicht omdat mensen in deze gemeenschap het belangrijk vinden. Omdat mensen vinden dat bij prachtige woorden ook daden horen. Omdat we altijd tot handelen willen komen. Verschil willen maken.

Toch hierbij een kanttekening. Is dit niet een al te rooskleurig beeld? Zijn we op deze manier niet veel te zelfgenoegzaam. Ik klop mijzelf op de borst. Ik praat alles goed. Maar zojuist hadden we het nog over dat lelijke. In de adventstijd werd daar nog over gepreekt. Hier op deze plek. En we leerden hoe belangrijk het is dat het lelijke ook zichtbaar wordt. We moeten het durven zien.

Ik ben het daar erg mee eens, want wanneer wij het lelijke niet onder ogen durven te zien dan moffelen wij het weg. Dan ontkennen wij het. Dan woekert het lelijke ondergronds door. Als een veenbrand die steeds opnieuw zal opwaaien. Met nog meer ellende tot gevolg.

Al het leven leidt uiteindelijk tot de dood. Dat klopt: Vanuit biologisch gezichtspunt eindigt het leven altijd in de dood. Uiteindelijk zijn wij allen overgeleverd aan de wet van de sterfelijkheid. De enige absoluut vaststaande en de enige absoluut geldige wet van een leven dat gesleten wordt tussen geboorte en dood. Ik citeer hier Hannah Arendt. Zij leerde mij meer begrip te krijgen voor het "handelen" van mensen. Het is het vermogen tot handelen dat op deze wet inbreuk maakt, omdat het de onverbiddelijke gang van het dagelijks leven doorbreekt, die daarmee zelfs de kringloop van het biologische levensproces doorbreekt.

Ons korte, zich naar de dood spoedende leven zou onvermijdelijk slechts kunnen resulteren in de ondergang van alles wat menselijk is als wij niet het vermogen bezaten om deze dodenmars te onderbreken en iets nieuws te beginnen. Steeds weer opnieuw. Hannah Arendt herinnert mij er keer op keer aan dat wij, al zijn wij sterfelijk, niet zijn geboren om te sterven, maar om een nieuw begin te maken.

Een nieuw begin betekent verandering. Dat betekent het oude loslaten. We lazen er over in Lucas. Een tekst die vaak wordt gelezen in kerken bij de oude jaar viering. De oude wijn is goed. Scheur niet de nieuwe lap om het oude te herstellen. Het nieuwe past niet (altijd) bij het oude. Het maken van een nieuw begin. Dat is de kracht die ons is gegeven. Vanuit de kracht van de geboorte is ons meegegeven de mogelijkheid tot dit handelen in staat te zijn.

In de volle beleving dat dit mogelijk is wordt zichtbaar wat geloof, hoop en liefde uiteindelijk betekent. Het gaat om essentiële kenmerken van het menselijk bestaan.

Geloof. Hoop. En liefde wordt het meest zichtbaar in de meest heerlijke en bondigste uitdrukking waarmee de evangeliën ons de blijde boodschap aankondigde. Wij vierden het met kerstmis. Het werd zichtbaar.

"Een kind is ons geboren."

Alle van Steenis